

LISTEK.

Levstikova slavnost v Vélikih Laščah. Kakor se nam poroča iz Vélikih Lašč, delajo se tam velike priprave, da dne 11. avgusta t. l. dostojno proslavé spomin pokojnega pesnika in pisatelja Fr. Levstika, porojenega v Spodnjih Rétjah poleg Vélikih Lašč. Na najlepšem prostoru v vasi, pred cerkvijo med farovžem, šolo in pošto se odkrije ta dan pesnikov spomeník, nad 5 metrov visoka piramida, katero je po načrtu g. ravnatelja Ivana Šubica izdelal od repentaborskega kamena vélikolaški podobar g. Juntas. Vrh tega se odkrije v Spodnjih Rétjah tudi spominska plošča od kararskega marmorja, pritrjena na pesnikov rojstveni dom, kajti ker je hiša lesena, ni je bilo možno vzdati.

Glavne točke slavnostnega programa so: dne 10. avgusta zvečer budnica, ognjemeti s kresovi in koncert pri Grebenci; dne 11. avgusta ob 9. uri slovesna sv. maša v farni cerkvi, ob 12. uri odkritje Levstikovega spomenika; ob 1. uri banket na Grebenčevem vrtu; ob 4. uri izlet v Spodnje Retje k pesnikovi rojstveni hiši; zvečer ljudska veselica na Grebenčevem vrtu.

Ker ima slavnost namen, povelicati spomin jednega največjih sinov slovenskega naróda; ker se ta slavnost praznuje v lepem kraju, ki je tudi drugače zaradi svojih jezikovnih posebnosti in zgodovinskih spominov zanimiv vsakemu omikanemu Slovincu; ker imajo udeleženi priliko, ogledati si spotoma tudi Rášico, rojstveni kraj literarnega našega Kolumba Trubarja, Podsmreko, rojstveni kraj díčnega našega Stritarja in Spodnje Rétje, rojstveni kraj pokojnega Levstika — tedaj domovino treh slovenskih izvrstnjakov, ki so najkoreniteje vplivali na porod in preporod našega slovstva in pismenega jezika, nadejati se je obile udeležbe iz vseh pokrajin domovine naše, zlasti pa iz deželnega stolnega mesta. Pot iz Ljubljane do Vélikih Lašč je kaj prijazna, državna in deželna cesta jako lepa; v treh urah pride navaden fiaker skozi Lavrico, Škofljico in po deželni cesti skozi Pijavo Gorico in zgodovinski imenitni Turjak v Vélike Lašče. Na svidenje tedaj dne 11. avgusta v Vélikih Laščah!

»Matica hrvatska« je ravno družabnikom svojim razposlala devet knjig za društveno leto 1888., a če bode količkaj mogoče, razposlala jim bode pred zimo tudi še knjige za l. 1889., ki so v rokopisu dodelane in pojdejo v tiskarno, brž ko bodo družabniki plačali svoje prineske — po tri goldinarje — za leto 1888. Maticin odbor je z velikim trudom dosegel davno željo in zdaj bodo družabniki sami odločili, če res hočejo vsako leto sproti dobivati knjige društvene, kakor so tolikrat naglašali na društvenih shodih in po časopisih. Razven tega je hrvaška Matica letos založila in razposlala še dve knjigi, kateri družabniki dobivajo po znižani ceni; preskrbela je torej hrvaškemu narodu *dvajset novih knjig v jednom letu!* Gotovo vse hvale in posnemanja vredno delovanje, ki nam je porok, da bode v prihodnje tem uspešnejše, ker se odbor ne bode trebal več podvizati, da bi dohitel v prejšnjih neprijetnih razmerah zamujeno leto. K starim dobrim znancem si je »Matica hrvaška« letos pridobila tri nove pisatelje, da ji bodo lajšali delo, ki ga je čimdalje več. Prof. dr. *Ivan Hoić*, marni pisatelj šolskih knjig, osnoval je za Matico veliko zemljepisno delo, katerega nam letos podaje prvo knjigo „*Slike iz obćega zemljopisa*“. Knjiga šteje v véliki osmerki VIII + 367 tiskanih strani, a krasi jo šestdeset podob in prav dobra mapa zemeljske kroglice. V štirindvajsetih poglavjih je pisatelj čitateljem raztolmačil najimenitnejše stvari iz fizikalnega zemljepisa, da jih pripravi za prihodnje knjige svoje. Prof. *Ivan Rabar* je spisal prvi del „*Poviesti carstva rimskoga*“ t. j. od Avgusta do smrti Commodove (VII + 342 vélike osmerke z mapo rimskega cesarstva). To je začetek četrte knjige obće zgodovine, katero je Matica hrvaška

nekoliko preveč na veliko osnovala. Gospod Rabar je z gladko pisavo svojo nekoliko potolažil tiste družabnike, ki so prejšnjim zvezkom očitali, da so preučeni. Ker je Matica razven Rabara pridobila še dva druga nova pisatelja za občo zgodovino, upamo, da se bode to imenitno delo odslej redno nadaljevalo. — Znani preiskovalec hrvaške minulosti, gospod *Radoslav Lopašić* je spisal novo monografijo iz hrvaške zgodovine pod naslovom „*dva hrvatska junaka Marko Mesić in Luka Ibršinić*“, lično knjigo (VIII + 167 str. vélike osmerke in sedem podob), katero je Matica izdala na spomin dvestoletnice osloboditve Slavonije in Like od turškega gospodstva (l. 1689) — *Dr. Ivan Broz* podaja nam 2. zvezek „*Crtice iz hrvatske književnosti*“, v kateri nam (na 196 stranéh vélike osmerke opisuje staro crkveno književnost. Ni je knjige, ki bi jo Slovencem tolikanj priporočali, kakor te »Crtice«, v katerih nam gospod Broz prijetno in vsakemu lahko umevno pripoveduje o književnosti (letos o glagolski in bogomilski), a človek čita, kakor bi čital lep roman, od katerega se ne more ločiti. Takó bi moral pisati vsak, kdor hoče o znanstvenih stvareh pisati popularno in — v duhu slovenskem. Kdor čita hrvaški, naj vse kakor čita te Brozove »Crtice«, na vso moč pa jih priporočamo slovenskim pisateljem, da vidijo, kakó treba slovenski misliti. — Za zabavno knjižnico je priljubljeni pisatelj *Jos. Evg. Tomić* spisal pripovedko „*Enin-Agino Ljubo*“, v kateri je glavni junak Bošnjak vere mohamedske. Ta pripovedka bode dobro došla Hrvatom v Bosni, zlasti mohamedancem, katerim se je »hrvatska Matica« že prej nekoč prikupila s podobno Tomičevo pripovedko. — Pod žalostnim naslovom »Biedne priče« je zdaj najrodovitnejši hrvaški pisatelj *Šandor Gjalski* priobčil sedem majhnih pripovedek, v katerih nam prav živo in realistično riše žalostno, pa tudi resnično stran življenja hrvaškega. Mi smo v »Zvonu« že večkrat omenjali vrline Gjalskega, pa jih ne trebamo znova poudarjati, le to naj še dodamo, da se njegove povesti prevajajo v druge jezike in da so tudi Srbi jeli priobčevati spise iz plodnega njegovega peresa ter s tem dejansko dokazali, da ga ni razločka med Hrvati in Srbi. — Novinec v zabavni knjižnici matičini je letos mladi pisatelj *Vjenceslav Novak*, ki je v pripovedki „*Pavao Šegota*“ opisal usodo nesrečnega djaka primorca. Posebno radostno bode vsak družabnik matičin pozdravljal starega hrvaško-srbskega pesnika *Matija Bana* v Belemgradu, ki je izpeval in Matici hrvaški prepustil „*Kneza Nikolo Zrinjskega*“, dramo v petih dejanjih, v kateri nam kaže Zrinjskega junaka in se v tem popolnoma loči od nemškega pesnika Körnerja, ki je v znani svoji tragediji čisto drugače obdelal istega junaka. Gotovo vsem Hrvatom, zlasti pa dalmatinskim, ustregla je Matica, da je znova in v prav lični obliki dala tiskati duhovite in jedrnatih naukov polne „*Iskrice*“, katere je pred pol stoletjem naródu svojemu napisal *Nikolaj Tomaseo*, predno se je preselil v Italijo, kjer je potem postal najslavnejši italijanski pisatelj dóbe svoje. Prof. Milčetić je dodal primeren životopis imenitnega moža in nekoliko pojasnila književnemu njegovemu delovanju. —

Razven teh prelepih knjig in knjižic je Matica hrvaška založila II. del „*Herodotove povjesti*“, ki jo je iz grškega izvrstno pohrvalil naš rojak prof. dr. *Musić*; izdala pa tudi prvi zvezek »knjižnice za hrvatske trgovce«, za kateri je vseučilišni prof. dr. *Lorković* spisal: „*Počela političke ekonomije*“. Toliko ob kratkem o letošnjih knjigah Matice hrvaške, ki jo kar najbolj priporočamo tudi vsem Slovencem, kateri čitajo hrvaške knjige.

V hrvaški književnosti je tudi letos takó, kakor je bilo zadnja leta; najboljše moči pobirajo književna društva, premnogo duševnega kapitala pa se troši na potrebne in nepotrebne časopise. V samem Zagrebu izhaja kakih sedemindvajset listov, a med njimi petero velikih dnevnikov, kajti dandanes hoče vsako društvece in vsak stan imeti svoje glasilo. To je koristno in mogoče pri velikih naródi, malim pa utegne biti v škodo ter priča o slabem gospodarstvu. Sploh je velika napaka, če mali naródi mislijo,